

Največji slovenski dnevnik
v Združenih državah
Velja za vse leto \$6.00
Za pol leta \$3.00
Za New York celo leto . . . \$7.00
Za inozemstvo celo leto . . . \$7.00

GLAS NARÓDA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

TELEFON: CHELSEA 2878
NO. 292. — ŠTEV. 292.

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3, 1879

NEW YORK, SATURDAY, DECEMBER 13, 1930. — SOBOTA, 13. DECEMBRA 1930

The largest Slovenian Daily in
the United States.
Issued every day except Sundays
and legal Holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: CHELSEA 2878

VOLUME XXXVIII. — LETNIK XXXVIII

NA ŠPANSKEM JE IZBRUHNILA VOJAŠKA VSTAJA

VSTAO JE BAJE ZASNOVAL OZIROMA SE JE UDELEŽUJE POBEGLI LETALEC FRANCO

Spanska vlada je uvedla strogo cenzuro. — Vstaja je izbruhnila v obmejnem mestecu Jaca ter se širi z veliko naglico. — Namen vstavev je strmoglavit kralja in proklamirati republiko. — V provinci Aragon je proglašeno vojno stanje.

BORDEAUX, Francija, 12. decembra. — Iz obmejnega mesta Jaca poročajo, da je izbruhnila tam vojaška vstaja ter da se nahaja mesto v rokah vstavev. Vstajo baje vodi podpolkovnik Julio Hancada. Kot pravi poročilo, podpirajo vstavev tudi civilni prebivalci. To je posledica splošnega republikanskega gibanja, ki se že več mesecev širi po deželi. Namen tega gibanja je, strmoglavit monarhijo ter proglašiti republiko.

Kot poročajo, so se vstasi brez prelivanja krvi najprej polastili železniške postaje in drugih javnih poslopij.

Iz Pariza javlja mednarodna telefonska centrala, da je samo preko Barcelone direktna zveza s Španijo, dočim so vse druge zveze vstasi prekinili.

MADRID, Španska, 12. decembra. — Danes je bilo poslano veliko število vladnega vojaštva proti mestu Jaca, ki leži v Pirinejih v bližini francoske meje.

V stajo je baje zapletenih tri tisoč kavaleristov in infanteristov. Tukajšnje oblasti zatrjujejo, da gre pri tem le za osamljeni slučaj ter da vlada po drugih španskih krajih vzoren mir.

Precej vztrajno se tudi vzdržujejo vesti, da je vstajo zasnoval oziroma, da se je udeležuje, znani španski vojaški letalec Ramon Franco, ki je pred kratkim pobegnil iz ječe.

Ob štirih popoldne je vlada uvedla strogo cenzuro nad brzjavnimi in kabelskimi poročili. V inozemstvo je mogoče pošiljati vesti samo preko Gibraltarja.

Casopisje se je uklonilo "želji" ministrstva ter ni poročalo ničesar o vstaji.

Slopošno se domneva, da je zasnoval vstajo bivši armadni častnik Galen, ki je bil pred par leti v zvezi z nekim atentatom aretiran in vržen iz armade.

Po kabinetni seji je bilo izjavljeno, da je bil vojaški poveljnik province Aragon, v kateri se nahaja mesto Jaca, pooblaščen proglašiti vojno stanje.

ODKRITA ZAROTA V CHILE

SANTIAGO, Chile, 11. decembra. — Tajni vladni agenti so včeraj izsledili zaroto, ko je namen je bil usmriti predsednika Carlosa Ibaneza. Aretirani je bilo petnajst oseb, med njimi dva generalna majorja.

Tajni agentje, ki so že dali čas, da se nekaj pripravlja, so pustili zarotnikom povsem prostoročno. Opazovali so jih, ko so položili petindvajset funtov dinamita na železniško progro sredi mosu, vodčega proti Rio Maipo. Par minut prej, predno je privozil vlak s predsednikom, so detektivi prezeli žico, ki je bila v zvezi z električnim zažigalnikom, odstranili dinamit ter artiliral zarotnike.

Predsednik Ibanez je danes nemoteno vrnil svoje pose, kot da bi se nič ne zgodilo, dočim zahtevajo ljudje, naj se zarotnike strogo kaznuje. Imena zarotnikov niso bili objavljeni, toda domneva se, da so bile v zaroto zapletene "visoke osebe".

VSTAJA V VENEZUELI

BOGOTA, Colombia, 12. decembra. — Meje prihajajo nepotrebitna poročila, da je izbruhnila vstaja v republiki Venezuela. Vlada ima pripravljenih dvanaest tisoč mož, ki se lahko vsak hip spopadejo z vstavi, kateri nameravajo strmoglavit generala Juana Vicenta Gómesa, armadnega generalnega inspektorja, ki je že dolgo let centralna postava v venezuelski vladi.

Naročite se na "Glas Naroda" — največji slovenski dnevnik v Združenih državah.

DEPORTIRANJE NOTORIČNIH GANGSTERJEV

Delavski urad zbira podatke o vseh znanih gangsterjih. — Seznam obseg a gangsterje v New Yorku, Chicagu ter drugih velikih mestih.

WASHINGTON, D. C., 12. dec. — Vlada študira življenjepise cele vrste notorijih gangsterjev ter "ratketirje", da dozne, koliko bi jih mogla deportirati.

William Doak, novi delavski tajnik, je izjavil, da bo dal zbrati življenjepise vseh prisulih gangsterjev v New Yorku, Chicagu ter drugih večjih mestih deželi.

Namen je, označiti jih kot "sovrinike domovine" ter jih izgnati preko veliko število.

Doak je dostopal, da gre za enkrat le za nadaljevanje dela, s katerim je pričel njegov prednik v uradu.

Vedno naraščanje zalege gangsterjev je napotilo zvezno vlado, da si zagotovi pomoč držav ter mest proti tem neizčiščenim elementom in zajedavcem.

Justični urad si je zagotovil kot orodje občinstva radi neplačevanja zveznih davkov.

PIVCI BODO IMELI MIR ZA BOŽIĆ

WASHINGTON, D. C., 12. dec. — Prohibicijski ravnatelj Amos Woodcock je izjavil, da suhaški agentje ne bodo nadlegovali o božičnih praznikih posameznih pivcev.

Dotočna vina in žganja bomo skušali zadušiti pri viru — je rekel. — Ce se bo pa kdo navzric temu prekrbel s pijačo, ga ne bomo nadlegovali. Predvsem bomo gledali, da veliki butegarji ne do mogli delati kupčej.

KONEC GENERALNE STAVKE

CADIZ, Španska, 12. decembra. — Danes je bil tukaj končan generalni štrajk. Končal se je s popolno zmago delavcev. Zidarji so zahtevali povečanje odstotno povisanje plače. Gospodarji so se dolgo časa protivili tej zahtevi, slednjic so pa ugodili zahtevam štrajkarjev.

LIMA, Peru, 12. decembra. — Tu-

NOVO ŠTETJE NEZAPOSLENIH

Urad glede ljudskega štetja bo pričel prihodnji mesec šteti nezaposlene po Združenih državah.

WASHINGTON, D. C., 12. dec. — Vlada bo pričela šteti nezaposlene po vsej deželi.

Ravnatelj cenzurnega urada Stewart je sporocil danes, da se bo pričelo novo štete prihodnji mesec, a ni hotel povedati nikakih nadaljnje načrtov v tem oziru.

Zadnje štete trgovskega urada je ugotovil, da je v vsej deželi le nekako 3.400.000 ljudi brez dela.

Iza onega časa pa sta tako predsednik Hoover kot William Green poudarjala, da mora biti to število dosti več.

Poseben odsek poslanske zbornice je obdržal odstranjanje omejitev za oddajo gradbenih kontraktov, da se lahko pospeši gradilski program vlade, ki obsega \$490.000.000.

Vodstvo Prosserjevega komiteja v New Yorku je sporocilo včeraj, da znašajo dohodki več kot šest milijonov dolarjev.

Ta vstopa je bila objavljena včeraj pri lunču v hotelu Astor.

Zadnji, najvišji znesek \$250.000 je dovala Ameriška Telefonska družba.

Prednjši governor Smith, vodja koordinacijskega komiteja, je bil eden govornikov.

Sporočil je, da je organizacija ugotovila, da je v New Yorku 20.000 družin brez vsakih sredstev.

ZRTEV POKLICA

TORONTO, Kanada, 12. decembra. — Poslanska zbornica je danes odobrila londonsko mornariško pogodbo ter priporočila vladi, naj jo tudi čimprej odobri.

LETALEC JE OZDRAVEL

PANAMA CITY, Panama, 12. dec. — Tukajšnjo bolnišnico je zapustil Roy W. Ammel, popolnoma ozdravljen. On je rodom Čikašan te je potekel pred kramom iz New Yorka v Panamo, ne da bi medpotoma pristal. Ko se je hotel dvigniti, da poleti nazaj v New York, se je nevarno ponesrečil.

Jutri se odpelje nazaj proti New Yorku, toda ne v zrakoplovu, pač pa na parniku "Pastores".

IGRAČE ZA BOŽIĆ

Uradniki velike newyorske trgovine žaljajo znane otroške igrače. Nekateri newyorski trgovine so se sklonili za Božič z igračami, ki jih vrednost znača več milijonov dolarjev.

PROHIBICIJA NA TEHTNICI

Zopet nameravajo reorganizirati po vsej deželi prohibicijske sile. — Suhaci so si sveti zmagle.

WASHINGTON, D. C., 12. dec. —

Zborovanja prohibicionistov ter njihovih nasprotnikov so bila danes v splošnem končana. Predno pa so se v obeh taborih ločili, je Patrick Callahan iz Lou'svillea, tajnik zveze katoličanov, izjavil, da priporoča ves narod obsegajoči referendum glede tega vprašanja.

Callahan je namreč prepričan, da bo do glasovanja izpadlo v prilog prohibiciji in da bodo s tem stavljeni vsi nasprotniki izven postave.

Medtem pa je objavil tudi Woodcock svetje namene za božične praznike. Rekel je, da imajo napadi na nočne lokale proti posledico, da se obvezno več ljudi od prohibicije.

Mesto tega pa bo zasedlo trgovce, ki barantajo z žganjem ter drugimi prepovedanimi pijačami. Na ta način bo mogoče dosegati večjih uspehov kot pa z napadi na nočne lokale, kjer posledica je, da so vsi visti polni poročil o divjanju prohibicijskih agentov, ki uživajo vsled tega še manjši ugled kot ga zasluzijo.

Treba je takoj uveljaviti varnostne odredbe med tvorničarji, ki se nahajajo v ujodepolni zmoti.

Predlagal je v imenu ameriških ter cubanskih sadicov za prihodnje leto 15-odstotno skrčenje vseh izvozov sladkorja iz evropskih dežel, da se na ta način spravi v promet nadprodajom, ki mora vse govoriti.

Izbriki hujšajo tudi kulake ter pomnožiti armado, ker je Rusija ne prestano ogrožena od kapitalističnih držav.

"Izvestja", vodilno glasilo vlade, pravijo:

— Vodilno kampanjo je treba voditi na temelju "samokritike". Razkriti moramo težko svoje brezprimerno rasti ter odkriti naše napake. Ne smejemo dovoliti svojim sovražnikom, namreč kulakom, duhovnikom in špekulantom, da bi stavili svoje kritike na mesto naše "samokritike".

IRSKA ZBORNICA ODOBRI LA MORNARIŠKO PO- GODO

DUBLIN, Irska, 12. decembra. — Poslanska zbornica je danes odobrila londonsko mornariško pogodbo ter priporočila vladi, naj jo tudi čimprej odobri.

V PERU BODO ZOPET ODPRLI MAJNE

LIMA, Peru, 12. decembra. — Tu-jezemski delavci, zaposleni pri Cerro de Pasco Cooper Corporation bodo danes odšli v mesto La Croya in druga majnarska mesta v Andah ter zopet začeli delati. Majne so bile zastran stavkarskih izgredov več tednov zaprte.

KAPITALISTIČNI SISTEM V VELIKI NEVARNOSTI

Chadbourne o nadprodukciji sladkorja. — Rad bi napotil evropske tvorničarje k večjemu izvozu.

BRUSELJ Belgija, 12. decembra. — Sovjetske volitve, ki so povsem razlike od volitev in drugih deželah, se bodo vrstile ta in prihodnji mesec v krajih sovjetske unije.

Izbrijeni kandidati bodo izključno le komunisti. Izvoljeni bodo članji sovjetskega kongresa.

MOSKVA, Rusija, 12. decembra. Sovjetske volitve, ki so povsem razlike od volitev in drugih dežalah, se bodo vrstile ta in prihodnji mesec v krajih sovjetske unije.

Izbrijeni kandidati bodo članji sovjetskega kongresa, ki se bo sestal marca meseca v Moskvi. Izvoljeni bodo izključno le komunisti, ki so v polnem soglasju z vlado.

Izbrijeni kandidati bodo članji sovjetskega kongresa, ki se bo sestal marca meseca v Moskvi. Izvoljeni bodo izključno le komunisti, ki so v polnem soglasju z vlado.

Vse industrije so se pregrevale proti postavam gospodarske življenja, in posledice tega bo mogoče občutiti še par let pozneje.

Zaenkrat velja v Rusiji le stranka, ki je bila zgrajena na načelih pokojnega Lenina.

Sedanj diktator je Stalin, ki ni opravil še nobenega urada, a je postal dejanski glavni vse Rusije.

Vodilno kampanjo vodijo v vsem obsegu. Vlada si prizadeva izpolnit petletni načrt industrijske zgraditve vse dežele.

Izbriki hujšajo tudi kulake ter pomnožiti armado, ker je Rusija ne prestano ogrožena od kapitalističnih držav.

"Izvestja", vodilno glasilo vlade, pravijo:

— Vodilno kampanjo je treba voditi na temelju "samokritike". Razkriti moramo težko svoje brezprimerno rasti ter odkriti naše napake. Ne smejemo dovoliti svojim sovražnikom, namreč kulakom, duhovnikom in špekulantom

"Glas Naroda"

Owned and Published by
SLOVENIC PUBLISHING COMPANY
(A Corporation)

Frank Sakser, President L. Benedik, Treas.

Place of business of the corporation and addresses of above officers:
216 W. 18th Street, Borough of Manhattan, New York City, N. Y.

"GLAS NARODA"
(Voice of the People)

Issued Every Day Except Sundays and Holidays

Za celo leto velja list za Ameriko	Za New York za celo leto	\$7.00	
in Kanado	\$6.00	Za pol leta	\$3.50
Za pol leta	\$3.00	Za inozemstvo za celo leto	\$7.00
Za četr leta	\$1.50	Za pol leta	\$3.50

Subscription Yearly \$8.00.

Advertisement on Agreement.

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvzemni nedelj in praznikov.

Dopisi brez podpisa in osebnosti se ne priobčujejo. Denar naj se blagovno posiljati po Money Order. Pri spremembah kraja naravnika, prosimo, da se nam tudi prejšnje bivališča oznamli, da hitrejje najdimo naslovnika.

"GLAS NARODA", 216 W. 18th Street, New York, N. Y.

Telephone: Chelsea 3878

MUNŠANJANJE IN ZAVAROVALNINA

Prizivna inštanca najvišjega sodišča se bo morala v kratkem baviti z zelo važno zadevo.

V prizivnem sodišču v Utici, v gornjem delu države New York, je pred kratkim razsodil sodnik Edmund H. Lewis, da propade zavarovalniška politka, ako se v hiši, ki je zavarovana, izdeluje nepostavnim potom alkohol.

V tem slučaju gre za tožbo neke zemljiške družbe, ki zahteva od neke zavarovalniške družbe tisoč osemsto dolarjev odškodnine za škodo, povzročeno od požara.

Tekom obravnavne se je dognalo, da je bil v hiši, v kateri je izbruhnil ogenj, tajen žganjekuh.

Lastniki pravijo, da je najemnik poslopja kuhal žganje brez njihove vednosti.

Sodnik je rekel porotnikom, naj odločijo, da ni za tožbo nobenega pravega vzroka.

Kot rečeno je šla zadeva sedaj na prizivno inštanco.

Ako bo odločitev nižjega sodišča vzdržana, bo še slučaj na prizivno sodišče, ki bo o zadevi definitivno odločilo.

Ako bo tudi najvišja inštanca zavzela stališče sodnika Lewisa, bo prišlo v nevarnost na tisoče zavarovalniških polic.

Zavarovalniške družbe so bodo potem branile izplačati zavarovalnino v vsakem slučaju, v katerem se bo dognalo, da je bil v hiši, kjer je izbruhnil požar, kotel za kuhanje žganja.

Odločitev je logična v toliko, ker so žganjekuh, tudi privatni, po Volsteadovi postavi prepovedani.

Kako bo stvar delovala v praksi, se zamore slutiti že vnaprej.

Iza uveljavljenja prohibicije, kuhači žganje skoro v vsakem tretjem stanovanju. Takih stanovanj je na milijone in milijone.

V velemestih in nič nenavadnega, ako se v velikih stanovanjskih hišah kar po cele družine pečajo s kuhanjem žganja. Lastnikom teh hiš to seveda ni znano, ker munšajnarji že skrbe, da se duh po žganju preveč ne razšíri.

Prva posledica končne odločitve v zmislu sodnika Lewisa bo, da bodo zavarovalniške družbe prikrojile svoje police v zmislu te odločitve.

Potemtakem bodo morali lastniki stanovanjskih hiš skrbeti, da bodo najemniki uporabljali stanovanja izključno le v stanovanjske svrhe.

To bo pomenilo nadaljnjo finančno breme, katerega pa ne bodo prenašali lastniki, pač pa najemniki. Ta breme bomo bodo morali prenašati v obliki višjih stanarin.

In tako se bo zgodilo, da bodo morali nedolžni trpeti za krive.

MEHŠKI FINANČNIK NEZNANOKAM IZGINIL

MEXICO CITY. Mehika, 12. dec. Louis Gallopin, predsednik, tu kajanje velike finančne družbe, je nemadoma zmanjkal. Iz zanesljivega vira se je izvedelo, da mu je bilo uradno nareno, naj takoj odpuste iz Mehike.

Sprva je bilo rečeno, da so ga odvedli. Pogrešajo ga izza srede, ko so pojavili v njegovem uradu trije oboroženi mojki, ki so se izdali za detektive. Rekli so mu, naj jih spremi v policijskiglavni stan. Iza onega časa ni o njem nikakoga sledila.

V policijskem glavnem stanu trdovratno morda o tem nenavadnem dogodku. Njegovi prijatelji so napisali, da je na poti v New York.

SAKSER STATE BANK
52 CORTLANDT STREET
NEW YORK, N. Y.

posluje vsak delavnik
od 8.30 dop. do 6.
popoldne.

Za večjo udobnost
svojih klijentov, vsak
pondeljek do 7. ure
zvečer.

Ponudljivo je zavarovalniški
in zavarovalniški
družbi.

Iz Slovenije.

Podrobnosti umora v Kosezah.

V neposredni okolici Ljubljane, v Kosezah se je izvršil strašen zločin. Okrog 14. sta naša dva igrača se utrko v bližini opuščene opkare Slovenske družbe v nekem vodnjaku vrečo s čudno vsebinou. Dijaček Stanko Tihel ter krojač vajenec Branislav Jerin, sta, radovedni, kaj je notri, poiskala daljši drog in pričela napolnjenju vrečo obračati. Trenutek, kjer sta oba z grozo odskočila. Ko sta namreč vrečo v vodi zasukala, sta navzeli temi, ki je vladala v deloma pokritem vodnjaku, ugledala iz vreče moleče cloveške noge.

Vse preplašena sta dečka odhiciela nazaj v vas in obvestila o grozoviti najdihi posestnika Franceeta Struklja, ki je odhikel na stražnico v Šiški, kjer je povedal, kar je silšil od obeh dečkov. Na kraj sta se takoj podala dva stražnika, ki sta ugotovila, da privaja odgovarjajoči resnici, in nato obvestila policijsko direkcijo. Ta je odpisala komisijo, ki sta jo vodila zdravniki dr. Avramovič ter nadzornik Florjan.

V vrečo zavito truplo so dvignili iz 25 metrov globokega vodnjaka.

Vreča je segala čez obraz do pasu, kjer je bilo truplo povito z zico. Suknjič je imel neznani mrtvec obolen narobe in sta bila rokava zadragnjena okrog vrata, hlače je imel progaste, na nogah pa rjave polčevje. Truplo je bilo oblečeno tudi v rjavo srajco z mehkim ovratnikom. V žepu je imel neznane samo mrežico za lase ter nekaj drugih malenkosti, docim je manjkal steherni dokument, ki bi pojasnil mrtvečev identitetno. Mrtvec je imel od zadaj na lev strani veliko rano in prebito crepino. Zgodil se je, da je torej zahrben umor, brez dvojna roparskih. Prvotno se je zdelelo, da je neznaneck kak kitajski krošnjar, ki jih v zadnjih letih večkrat vidimo pri nas in ki se navadno pečajo s prodajanjem raznega nakita. Mrtvec je imel namreč izrazito močne lične kosti, vendar pa mu je bilo lice izkaženo; ležal je namreč po sodbi zdravnika že nad 3 tedne v vodi in je imel zaradi tega nabrekal obraz.

Truplo so po ogledu komisije prenesli v mrtvačnico v Dravljie, policija pa je uvedla vso potrebna pozvovanja. Povabila je tudi par kitajskih krošnjarjev, ki pa so vsi izjavili, da ne more biti njihovega plemena. Da ni Kitajec ali Japonec, izjava tudi iz dejstva, da je meril nad 180 cm, dočim so Azijci, kakor znano, prav zelo majhne rasti.

Policija, ki je že tudi prej računala z možnostjo, da umorjenec ni Azijec, je sedaj že stopnjevala preiskavo v tej drugi smeri. Posrečilo se ji je že tekmo popoldnevna v par urah ugotoviti umorjenjevo identitetno. Njene ugotovitve je potrdilo več oseb, ki so si ogledale nesrečno žrtev in jo res spoznale. Policija je dalej brezpredoma dognala, da gre za roparski umor, in ugotovila tudi nekaterje druge važne stvari, tako da je pričakovati skorajšnje pojasnitve zagonečnega zločina.

Ze pred mesecem, 19. oktobra je zasajil lovski čuvaj Janez Krš, ki je uslužben pri Dolencu iz Škofje Loke, v svojem revirju v bližini Mačevskega sedla dva oborožena neznanoma moška, ki sta iskala žival, katero sta malo prej ustrelili. Čuvaj se je posredilo, da ss jima je približal na 100 m ali zaradi megli ni nikogar spoznal. Tatova sta se pravčasno odnesla pete in se umaknila v smeri proti Storžiču.

Dne 9. novembra je založila skupina lovskih čuvajev v revirju Dolence iz Kranja v bližini Golniku pod Malim Storžičem divjega loveca, ki je baš streljal na bežecu divjadino. Pri zaledovanju pa so opazili, da sta se mu pridružila še dva druga oborožena moška, ki sta nosili v roki plen. Trojica se je uzmaknila v smeri Kričarjevi koci, vzhodno od nje so se ob oronku gozd ustavili ter otvorili ogenj na zaledovalce. Vneja se je pravčasta bitka, ki se je končala s pobodom divjih lovecev. Na bojišču so čuvaji dobili srno, nahrbniki in žepno svetlico, krvavi madeži pa so prizadeli, da je moral biti nekdo izmed preganjanj ranjen.

Pred novim so gredali lovski čuvajevi Jezersko pod Javorinom zoper čedino divjadi, ki je baš mesaril ustreljeno košuto. Najbolj se jim je približal lovski čuvaj Ojci, v enem izmed divjih lovecev je spoznal stačga znanka, ki je doma v bližini Tržiča. – Iz opisov lovecev se sklepalo, da »zazaja po vsej okolici« ena in ista tatarska družba, kateri pa so že na sledi.

Kovač Josip Medved iz Drenovice pri Vinici je 15. septembra letos na Vinici pred gostilno Ivana Milčetiča zabolzel z nožem lastnika v levo stran prsi in mu prizadel med tretjim in četrtem rebrrom 4 cm dolgo ter 2 cm široko rano. Prerezal mu je pri tem tudi pljuča in žilo odvodnico zaradi cesar je napadanec izkravel. Medved je bil obsojen pred novomeškim sodiščem na 10 let ječe in trajno izgubo častnih pravic.

Za uboj deset let ječe.

Kovač Josip Medved iz Drenovice pri Vinici je 15. septembra letos na Vinici pred gostilno Ivana Milčetiča zabolzel z nožem lastnika v levo stran prsi in mu prizadel med tretjim in četrtem rebrrom 4 cm dolgo ter 2 cm široko rano. Prerezal mu je pri tem tudi pljuča in žilo odvodnico zaradi cesar je napadanec izkravel. Medved je bil obsojen pred novomeškim sodiščem na 10 let ječe in trajno izgubo častnih pravic.

Krvava ciganska bitka.

29. novembra dopoldne je nastalo med cigani, ki so zapošleni v gramožni jami pri posnetniku Blažiču na Kamencem vrh pri Novem mestu, prepiranje, ki je končalo s krvavim pretegom. Cigani, ki so po delopisu malo popipali, so se med seboj sporekli in dva Jozeta Barjidiča, ki sta se že delj časa sovražila, sta si bila kmalu v laseh. Zaporedno se sekire, letelo je kamnenje in pokale so puške. Šele ko so prizadeli orodniki, se je huronski krik dvadsjetglave ciganske družine polegal, na bojišču pa sta ostala s skromno smrtno nevarno ranjenja Jozet in Pavle Bradič, ki so ju presegli v novomeško bolnico.

Sprva je bilo rečeno, da so ga odvedli. Pogrešajo ga izza srede, ko so pojavili v njegovem uradu trije oboroženi mojki, ki so se izdali za detektive. Rekli so mu, naj jih spremi v policijskiglavni stan. Iza onega časa ni o njem nikakoga sledila.

V policijskem glavnem stanu trdovratno morda o tem nenavadnem dogodku. Njegovi prijatelji so napisali, da je na poti v New York.

Druga obsedba zaradi zločinov pred 21 leti.

27. novembra je bil pred senatom petorice v Mariboru po dva in pol dnevi trajajoči razpravi končan proces proti Antonu Kozjeku, ki je bil v decembru 1928 pred mariborsko potro osojen na smrt na vešali zaradi umora svetega brata Andreja.

Aeroplani iz Columbus-a, Ohio, niso leteli, ker je bilo preslabo vreme.

Tudi oni aeroplani, ki je odletel iz New Yorka v nedeljo 30. novembra zjutraj, je moral pristati v Pittsburghu radi slabega vremena. Tako sem moral z viakom nadaljevanjem pot v Chicago.

Poslal sem telegram v Chicago,

in ostalo je mnogo publike v dvorani, ter sem potem takoj ob prihodu šel na oder in edpel program.

Bilo je seveda mnogo navdušenja.

Vidim, da se na letala še ni zanesljiv.

Drugi teden bom krenil zopet proti Vzhodu.

Izkrene pozdrave vsem v uredništvu posilja udani Tone Subelj.

Ryan, Ia.

26. novembra je za večno zaspala naš rojak Karol Drašler v Mercy bolnišnici, Anamosa, Ia. Iz bolnišnice je bil pripravljen na dom svoje soprote in sicer, odkar je bil tudi pogreb po katoliškem obredu v cerkvi St. John. Zdaj počiva na Catholic Cemetery v Delhi, Ia. Rajnki Drašler se je nahajal v blagoslovjeno novo letu 1931.

John Grahek, M. Klemenčič.

Dopisi.

Milwaukee, Wis.

Sodelovanje na koncertu v Chicagi se je vse drugače zasukalo, kot je bilo misljeno. Vendar je potem vse krasno izpadlo.

Aeroplani iz Columbus-a, Ohio, niso leteli, ker je bilo preslabo vreme.

Tudi oni aeroplani, ki je odletel iz New Yorka v nedeljo 30. novembra zjutraj, je moral pristati v Pittsburghu radi slabega vremena.

Tako sem moral z viakom nadaljevanjem pot v Chicago.

Poslal sem telegram v Chicago, in ostalo je mnogo publike v dvorani, ter sem potem takoj ob prihodu šel na oder in edpel program.

Bilo je seveda mnogo navdušenja.

Vidim, da se na letala še ni zanesljiv.

Drugi teden bom krenil zopet proti Vzhodu.

Izkrene pozdrave vsem v uredništvu

KRATKA DNEVNA ZGODBA

POSEBNO PRIZNANJE

Skrbno sem zavil svoj roman "Dvoje mučenških srce" in se na potil k založniku M. Brizonu, ki sem ga hotel prosliti, naj oceni mo literarni umotvor. Ko sem vstopil v njegovo pisarno, je bil tam samo mlad mož, ki je zavezoval nekak zavitek.

— Pardon, — sem zajecjal, — ali bi mogel govoriti z gospodom Brizonom?

— Kaj bi pa radi?

— Rad bi mu izročil rokopis.

Mož me je pomilovalno pogledal, rekoč: — Na koncu hodnika, prva vrata desno.

Krenil sem tja. Tam me je sprejel star mož, ki sem mu ponovil svojo prošnjo. E njegovega odgovora sem spoznal, da je grub ko zemlja. Misil je, da prinašam denar, pa me je posilal k blagajni.

Povzginal sem torek glas in ponovil svojo prošnjo. Ne vem, kaj je razumel, toda posilal me je k lekarju. Stopil sem torek na prste, nastavil roko na ustia in mu zatulil v uho: Rokopis!

Nato mi je odpril vrata, vodeča v nekakšno temno sobo, rekoč: — Sedite, gospod ravnatelj pride tak.

Sedel sem in ozri po sobi. — Sredi nje je stala miza, polna knjig, ob straneh pa dva z usnjem prevlečena naslanja. Na enega sem položil svoj klobuk. V kotonu je stal koš za papir, zvrhano po samih rokopisov. Vroče mi je postalo. Segel sem po robec, da bi si obrusal potno čelo. V naslednjem hiper so se pa odprila vrata in vstopil je gospod Brizone.

Naglo sem vstal in se globoko poklonil. Brizone je pokimal z glavo in mi pokazal z roko na naslanja, češ, naj sedem. Sam je udobno sedel v naslanjac, kamor sem bil položil svoj klobuk. Znova me je obilil pot. Moj nesrečni klobuk je bil še nov? Opozoril ga?

— Izvolite, gospod, — je dejal ne preveč prijazno.

Iztegnil sem drhteto roko in mu ponosil svoj roman.

Tu je delo, — sem dejal v zadreg, — ki je se skrbno predelano. Samo eno željo imam in sicer, da bi prečitali ta roman z enakim veseljem, kakor sem ga jaz pisal.

Dolgo sem se učil na pamet in najmanj stokrat sem ponovil doma te besede, zdaj sem bil pa radoval, kako bodo učinkovale.

Brizone je vzel rokopis in prečital pozorno naslov. — Dvoje mučenških srce. Hm, hm... zakaj tako žalosten naslov. Najvažnejše je pri romanu, da se ljudem že naslov

STRAHOVLADA 14 LETNEGA

SULTANA

Od leta 1609, do 1640, je vladil v Turciji sultan Murat IV., ki je zasedel prestoi kot 14letni fantič. Bil je velik pijačec in alkohol je bil krv, da je zblaznil in umrl razmeroma se milad. Njegovo strahovlado opisuje egiptinska princesa Džavidan v svoji knjigi "Harem", ki je izšla le dni tudi v nemškem prevodu.

Ce je sultan Murat IV. naročil državnemu svetu, naj posadi v preiskovalni zapor kakšnega generala ali guvernerja, je bil to obenem ukaz, naj ga oobsodijo, čeprav ni bil krv. Sultan je rad prisluškal razpravam skozi okence nad sedežem velikega vezirja v dvoranu državnega sveta. K temu okencu je vodil od sultanskih soban skrivn hodnik. Člani državnega sveta niko niso vedeli, ce sultan ne kontrollira njihovih odlokov in ce morda ni z njimi nezadovoljen. Zato so vedno glasovali za oobsobo. Vesnih je mladi sultan srdito poudaril s pestjo po požlačenem mreženka, kar je pomenilo, da ga je v pijačnosti zopet obšla krvoljedost.

Murat IV. je bil nekot utopiti več žensk, ker so se na travniku smejale in prepevale. Nekoč je dal na trgu biceli branjevke, ker so mušli njihovi pomeniki na žive. Njegovi pandurji so večkrat navalili na kavarne in do krvi pretepli vse goste, češ, da se posmejujejo sultani. Nekatere usmrtili so se vrtile v dvoranu državnega sveta tako po oobsobi. Obojocenec so odsekali glave ali pa so jih obesili. Potem so prisli sužnji, da so odnesli trupla in pomili krvava tla. Zlato mrežo zloglasnega sultana vega okena kažejo se sedaj v cavigrajskem Serailu.

ku, na katerem je ves ta čas počivalo njegovo obseglo telo.

Opozil je, kaj je bil storil in vzkliknil je skoraj obupano: Kako? Na vašem klobuku sem sede? Oprostite, oprostite, prosim.

— Saj nič hudega, — sem odgovoril z obrazom popolnega tepla, — kaj dejal je: Če stirinajst dñi vam sporčim svoj odgovor. Mislim, da bo zadovoljiv.

— Morda, jezi me pa le.

— Nič hudega se ni zgodilo. — sem ga tolzil vlijudno.

— To vam moram kako povrni, — je nadaljeval in se obrnil k mizi, na kateri je ležal moj rokopis. Oči so se mu svetile od veselja in nade.

— Cujte, — vzemite tole. To vam prihrani dolgo in brezpomembno čakanje.

Presenečeno sem ga gledal, ker nisem razumel, kaj misli s tem.

Nadaljeval je: — S tem lojalnim korakom morem poravnati nepredvidnost, ki sem jo zakril, ko sem vam nekot zmečkal klobuk. Videte tole tu — pokazal je na koš paripja, — so sami rokopisi. Za vas pa napravim izjemo in v dokaz, da mi je res žal, da sem vam zmečkal klobuk, vam rokopis vračam.

Potem mi je odpril vrata in mi želel obilo srce. Ko sem stopil na ulico, se mi je zdelelo, da so bile lesanje. Toda klobuk sem imel zmečkan in to je bil jasen dokaz, da sem bil res deležen posebnega priznanja.

DOKAZ ZAKONSKE ZVESTOVE

Ne samo v Indiji, temveč tudi na Kitajskem naletimo na običaj, da vdova prostovoljno sledi možu na eni sveti, v deželu Buddhe. Na Kitajskem si pa ne izbere vdova smrtni na grmadi, temveč se zastrupi ali pa obesi. V Indiji je v starosti prisiljivo vdovo k smrti javno menite. Na Kitajskem je pa dano vdovi na prosto voljo, ali hoče s svojim zivljenjem dopirnosti dokaz zvestobe ali ne.

Vdova, ki sklene slediti možu na eni sveti, si izbere v ta nameu primeren kraj, potem pa poklicne srodrnike in znance za price. Že več ur poporej se zberi prijatelji, znanci in radovedneži na dolocenem kraju, kjer postavijo malo tribuno, s preščepeno z rdečim blagom. Nad tribuno stope vešala, s katerih visi z rdečimi svilenimi resami ovita vrv. Pod vešala stoji miza na kateri so pripravljena najboljša jedila. Ob določeni urri se približa dolga vrsta nosilnic. Na prvi nosilnici nosijo stire kuljice vodo, kateri sledi sorodniki. Vdova, ki ima na sebi poročno obleko, sede k mizi in začne jesti. To je njena zadnja gostija.

Med jedjo se zabava z svojimi prijatelji in znanci. Nihče bi ne verjel, da se pripravlja na smrt. Potem vstane in vrže med gledalec prigležne riže. Vsi planejo na "zrn sreče". Mnogi stopijo k tribuni in naroče vdovi, kaj naj sporoči njihovim svojcem na onemu svetu.

Končno se približa slovo. To ni slovo v našem pomenu besede. Nenočko se se solzi, nobenega objemanja in poljubljivanja ne vidijo. Vdova stopi na prudico in si sama zadrgne zanjko okrog vrata. Iz mnogočetnih pristopov eden in ji zakrije obraz z rdečim robecem. Potem skoči vdova sama s pručice in obvisi na vešalah. Nastane grobna tisina in ko neha telo drgetati, ga prijeti snamejo in odneso v hram, kjer se tragični kult zakonske zvestobe zaključi s slavnostno ceremonijo.

POZIV!

Vsi naročniki katerim je, oziroma bo v kratkem pošla naročnina za list, so naprošeni, da jo po možnosti čimprej obnove. —

Upričajte se.

DOTA NI VEČ NEOBHODNO POTREBNA

Vprašanje dote je prav tako varen, kakor zanemarjanje. Po vojni so se sicer razmere tudi v tem pogledu v marsični izpremenile in fantje ne tehtajo več deklet pototi, kakor so jih v prejšnjih časih, vsaj tako dosledno ne, vendar pa igra dota se vedno varen, pogosto žal celo odločilno vlogo. Tam, kjer bi morala govoriti ljubezen ali, da se izrazimo točneje, vsaj delna harmonija med ljudmi, ki se hočejo zvezati za vse življeno, odločuje se vedno pogosto dota, denar, hiša, posestvo itd. ki spravi v mnogih primerih skupaj ljudi, katerih značaji si decela nasprotujejo. Zakonska zveza je bila in je deloma še vedno čisto navečna kupčija, kar cloveka nedvomno ponuja.

Le na doti ali sploh na premoženju temeljci zakoni so zelo redko srečni. Bogata žena se vedno zaveda svoje gospodarske premoci in če nima dovolj takta, to se pravi, ce je roditelji niso dobro vzgojili in poučili, kako se mora vesti napram možu, nikoli ne pozabi tega dejstva in v zakonu, v katerem ne igra čustvo nobene vloge, kaže svojo moc na vsakem koraku. Mož se skrije pod debelo kožo ali pa si preskrbil z usnjem prevečen želodec, da mu take neskladnosti ne morejo do živega. Obsudljivje moži se pa z bogatimi ženskami ne poroč, temveč si izbere družine iz ljubezni. Vprašanje je, ali naj ima žena doto ali, ne, je bila in je deloma še zdra vecinoma vprašanje onih moških, ki si življeno brez tranne gmotne podlage ali celo bogastva in iz njega izvirajočega brezdelja ne morejo misliti.

Ce je šlo za poštenežo žensko in seksualno moralno, se ni nikoli mislilo na doto. V Ameriki je za žensko že davno žaljava misel, da bi morala poleg svječ izobrazbe in dobrih lastnosti pristeti v zakon se denar. Tudi v drugih kulturnih državah izgubila dota vedno bolj svoj prvotni odločilni pomen. Pač pa zahtevajo zdaj moži od žen, da v zakonu služijo in pomagajo nositi breme zakonskega življenja. Tako sodelovanje žen pri pridobivanju gmotnih dobrin v zakonu je mnogo bolj moralno, kakor je bila kategorična zahteve, da mora žena imeti doto. Toda ta zahteve se da postaviti brez zih posledic, samo, ce je zakon brez otrok, v nasprotnem primeru je skorje vedno vzgojila otrok kamen spodnje dokazati, kakor je misli Viljem v svoji nadutosti. S takimi stvarmi se je Viljem pri Anglezih onemogočil, zato je s tem večjo vremeno delal na to, da bi se pripravil carju Nikolaju. Spodetka, ce je deloma občudoval svojega kronanega tovariša zavoljil njegove cilnosti, kasneje pa mu je postal pruska ohlast zoperena, da je ni mogel več prenesti. To neprjetno čustvo je Viljem prav po nepotrebni gojil v držil carja s svojimi nasveti in obiski. Razen tega pa je posiljal carju slike, ki pričajo o brezmejni nadutosti tega predstavnika oholjega prijetja. Podobno mu je naslikal dvorni slikar Knackfuss po Viljemovih navodilih in ta jih je posiljal carju kot svoje lastne umetniške izdelke. Prvo sliko je Viljem posiljal carju po zavzetju kitajskega mesta Klaucava, ki je do svetovne vojne ostalo pod oblastjo Nemcev. Na nji je bil domisiljaven Viljem vpodobljen kot nadangel Mihael, ki z golim mečem poziva krščanski svet na krizarsko vojno proti poganski pošasti budizmu. Ta slika je seveda vzbudila veliko nevjejivo med milijoni budistovskih vernikov in silno škodila nemški politiki. Druga slika je predstavljala zopet sv. Mihaela v oklepju, posejanem s pruskimi orli in okrašenem z nemškim železnim križem, kako preganja duha teme, napadajočega hrama Miru in Reda. Ta slika bi bila morda carju všeč, saj je nekako ponazarjala boj proti revoluciji, ki je bila zadušena leta 1905. Vendar pa je car opazil napis sliki samega sebe, običelega v nekako siromašno spainosracco in zročega v nemetu občudovanju na sv. Mihaela, ki je imel Viljemov obraz in njegove podjetno zasukane brke. V ozadju pa je pod nemškim poveljstvom križarilo rusko in nemško brodovje. To smehenje je carja seveda le razjario in postal je sovražnik Viljema, v čemer ga je glasti podpirala carica-mati. Tako je mož brez okusa in takta na nemškem prestolu z eno samo "svojo" sliko podrl, kar je nemška politika sezidal v desetletnem delu. S svojo domisiljnostjo je zanimali tudi cesarstvo in vsemu svetu nakopal nesrečno svetovno vojno.

SEZNAM KONCERTOV:

14. dec.: Gestovanje v operi "Hoffmannove pripovedke", Chicago, III.

28. dec.: Radio-koncert WJAY, Cleveland, Ohio.

31. dec.: Lorain, Ohio.

Banovce Svetiščar, 923 E. 185. St., Cleveland, Ohio.

Iz Jugoslavije.

Zastrupljenje z alkoholom.

V okolici Kostajnice je te dni tamkajšnji kmet Nikola Bogdanovič kuhal žganje. V hiši se je oglašla tudil 36-letna Seka Faunovič, stačno v Vrbiku tik Zagreba. Usodne noči je slaval god v neki bližnji gozdni v druži svetih sosedov Josipa Hraka in Luke Jakuša. Iz gozdine se je Bittermann v družbi omenjenih sosedov in se nečesar drugih znance napotil v stanovanje Hraka, kjer so slavje nadaljevali. Okrog 1. ure se je družba razšla in Američan je odšel proti domu. Od istega dne čajje je Bitterman-Pirman izginil brez sledu. Uvedena policija preiskava ni dovedla do uspeha. Zaslišani njegov prijatelj so odločno odklaničili vsak sum. Te dni pa se je zgodilo, kar je osvežilo spomin na misteriozni dogodek.

Pred nekaj dnevi sta se namreč sprisala Luka Jaguš in Josip Hrak, stanovanja oba v Vrbiku. Med ostriimi besedami, ki so padače se in tja, zaradi Hersakovega sina, katemu je Jaguš v neki gostilni priložil začušnico, je dejal Hersak: "Kaj misliš, da bodo tudi mojega sina pojedle svinja, kukorica Južak?" S temi besedama je Hersak gotovo mislil na Bittermann-Pirmana.

Sosedje, ki so ta prepričali, so zato žaljevili politici, ki je Herak in Jaguš arretirala. Preiskava pa dogodila, ali je morda Hersak v jezični prizadetosti. Kakor je Viljem imenoval svoje nevljudno in neumno početje. V nekem intervjuju s policijskim "Daily Telegraph" je imenoval Angleži preplašene zajete, misleč v svoji omejenosti, da se jim bo prikupil. Dosegel je seveda ravno nasprotno in v svetovni vojni so Angleži dokazali, da le niso takaj zajeti, kakor je misli Viljem v svoji nadutosti. S takimi stvarmi se je Viljem pri Anglezih onemogočil, zato je s tem večjo vremeno delal na to, da bi se pripravil carju Nikolaju. Dusi se na eni zelo prometnih ulic sred mestna Zalega in prekleno glavo mrtvega v milki krovki. Pri njem sušo našli nobenega denarja, iz česar sklepajo, da gre za roparski umor.

Pretep zaradi žen.

V Nemški vasi pri Trebnjem je kralj Josip Čeh prišel s svojo ženo Ano vəstovati k posestniku Mežu, ki ga je cba pogostil s pijačo. Kmalu je prišel tudi 30-letni gozdničar in kralj Alojzij Opava iz Nemške vasi, ki ga je Mežan kot dobrega prijatelja prav tako pogostil s kozarčnim vino. Opava je pri tej prilici vpravil Čehovo ženo Ano, zato, da je vsečno prepira z njegovo ženo Marijo. Pri tem ga je Čehova parinka v stran, da je pljušnilo iz njegovega kozarčnega vina, nakar je Opava dejal: "Pa ne bom pil, če mi ga ne privišiš". Z naglim zakretom je skočil nato mož Čehove proti Opari, ga zgrabil za vrat, udaril s pestjo po glavi, pahnih v vəzno, nato pa pred hišo, kjer je Opava obležal ozavest in dobil tudi hude poškodbe na desni nogi. Morelli so ga prenesti domov, nato pa v bolnico.

K J E S T A A N T O N B A S C A in moj brat JERNEJ KUHAR, doma iz Kašja — Devica Marija v Poljici. Prvi je bil v Clevelandu in drugi pa v Waukeganu. Prosim, da se ne bojte, da mi javi, ali pa naj se sama oglašata. Vdova Ivana Dolničar, roj. Kuhar, Maribor, Jugoslavija.

(2x 12&13)

STAREJŠA ZENSKA.

ki hoče biti na deželo v državo Mass., dobi dober dom in primerno plačo.

Jennie Matiček,
518 Monroe Street, Brooklyn, N. Y.
(3x 9,11&13)

